

Okul Öncesi Dönemde Resim Eğitimi Dersi Kolaj Uygulamaları

Dizar ERCİVAN ZENCİRCİ*

Öz

Bu makalede, Okul Öncesi Öğretmenliği Bölümü öğrencilerinin “Okul Öncesi Dönemde Resim Eğitimi Dersi”nde yaptıkları kolaj çalışmalarına ve bu çalışmaların değerlendirilmesine yer verilmektedir. Çalışma grubunu, Ege Üniversitesi Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Öğretmenliği Bölümü 2. Sınıfta eğitim gören 28 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışmada öncelikle, sanat eğitiminin bireyin kişilik gelişimindeki rolünün önemine, okul öncesi dönem çocuğunun gelişiminde sanat eğitiminin yeri ve önemine, bu dönem çocuğunun aldığı sanat eğitimi çerçevesindeki resim tekniklerinden biri olan kolajın çocuğun gelişimindeki katkısına yer verilirken, okul öncesi öğretmenin de bu teknik uygulamalardaki yetkinliğinin payı vurgulanmaktadır. Çalışmanın amacı, geleneksel resim uygulamalarının dışındafarklı tekniklerin kullanımı ile de sanatsal değeri olan çalışmalar yapılabileceğini, yaratıcılığın geliştirilebileceğini ve dolayısıyla da bireyin özgüveninin arttırılabileceğini ortaya koymaktır. Bu bağlamda, okul öncesi öğretmen adaylarına kolaj çalışması yaptırılmış ve yapılan değerlendirme sonucunda, öğretmen adayları atık malzeme kullanarak sanatsal ürün verebileceğini, bu uygulama ile çocuğun fizyolojik ve psikolojik açıdan gelişiminin sağlanabileceğini ve bu konudaki yetkinliklerinin arttığının farkına varmışlardır.

Anahtar Kelimeler: okul öncesi eğitim, sanat eğitimi, kolaj, gelişim, yetkinlik.

* 31 Mayıs 2013 tarihinde elektronik olarak yayımlanmıştır.

*Yrd.Doç.Dr. Ege Üniversitesi Eğitim Fakültesi, dizar.ercivan.zencirci@ege.edu.tr

Collage Applications In The Course Of Art Education In Preschool Period

Abstract

In this article, the collage works which were done by the students of the Department of Preschool Education at the lectures of Art Education at the Preschool Stage and their evaluations are included. The study group generates 2nd grade of 28 students educating at Ege University Faculty of Education, Department of Pre-school Teaching. Primarily in this context, while it is given place in this study to the importance of the role of arts education in the development of an individual's personality, the position and the importance of art education during the evolution of the child at the preschool stage and to the collaboration of collage - that is one of the techniques taken by the preschool child within the frame of art education - to the evolution of the child, the share of the competency of the preschool teacher during the application of these techniques is emphasized. The aim of the study is to prove that, different from traditional painting techniques it would be possible to make works that has artistic value, to increase creativity and thereby to increase the self confidence of a person also. In this context, collage works are made to be applied by preschool teacher candidates and they get the awareness of getting art works out of waste materials, obtaining the physiological and psychological evolution of the child by this application and the improvement of their competencies as the result of the evaluation.

Key Words: preschool education, art education, collage, development, proficiency.

Giriş

Resim, çocuğun hayal dünyasını, yakın çevresinde yaşadığı olayları ve içinde yaşadıklarını anlatabildiği; gelişimleri ve becerileri hakkında bize ipuçları veren çok önemli bir faaliyettir. Günümüz okul öncesi eğitimi kapsamında, çocuğun kişilik gelişiminde sanat eğitiminin önemi giderek anlaşılmakta ve Eğitim Fakülteleri, Okul Öncesi Öğretmenliği Bölümlerinin sayısı giderek artmaktadır. Bölüm dersleri arasında seçmeli olarak yer alan “Okul Öncesi Dönemde Resim Eğitimi” ders içeriği, sanatın işlevi, temel sanat eğitimi, sanat eserini tanıyabilme ve değerlendirebilme, gelişim evrelerine göre çocuk resmi ve özellikleri, sanateğitiminin okul öncesi çocuğuna kazandırdıkları, okul öncesinde görsel sanat eğitimi yöntem ve teknikleri, müze eğitimi gibi konularla belirlenmiştir.

Makalenin içeriğinde, okul öncesi eğitiminin ve sanat eğitiminin önemine, okul öncesi dönem çocuğunun resimsel gelişim basamaklarına, okul öncesi sanat eğitimi “Kolaj” uygulamasının önemine ve okul öncesi öğretmenliği aday öğretmenlerinin örnek çalışmalarına yer verilmektedir.

Okul Öncesi Eğitim

Okul öncesi eğitim, zorunlu eğitim çağına gelmemiş, 0-72 ay grubu çocukların eğitimini kapsamaktadır. “Mialeret, okul öncesi eğitimin, çocuğun doğumundan ilkokula girişine kadar olan yaşam sürecindeki eğitim olduğunu vurgulamıştır” (Diğler, 2012: 8). MEB’nin 36-72 aylık çocuklar için eğitim programını, 2002-2003 eğitim-öğretim yılında denenip geliştirilmek üzere uygulamaya koymuştur. Programın amaçları, “Okul öncesi eğitiminin amaç ve görevleri, milli eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak,

1. Çocukların beden, zihin ve duygu gelişmesini ve iyi alışkanlıklar kazanmasını sağlamak;
2. Onları ilköğretime hazırlamak;
3. Şartları elverişsiz çevrelerden ve ailelerden gelen çocuklar için ortak bir yetiştirme ortamı yaratmak;
4. Çocukların Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamaktır” şeklinde belirlenmiştir.
(<http://tegm.meb.gov.tr/dosya/program%20kitabi.pdf>)

Sanat Eğitimi

Yavuzer’e (1995) göre sanat, çocuklarımızın eğitiminde hayati önem taşıyan önemli bir etkidir. Çizme, boyama, inşa etme gibi etkinlikler karmaşık bir süreç olup, çocuk bu çabaları esnasında çeşitli öğeleri birleştirerek anlamlı bir

bütün oluşturur, böylelikle deneyim kazanır (Akt.:Genç, 2002: 12). Anlamli bütünü oluştururken çocuk, yaratma sürecinin sonunda ürün, bilişsel, duyuşsalve psikomotor becerilerinin kullanımı ile özgüven gibi kişilik gelişimini olumlu yönde etkileyen kazanımlar elde eder. Sanat eğitimcisiVictor Lowenfeld' e (1965) göre, sanat etkinlikleri çocuğun bir bütün olarak gelişmesine katkısı yanında, onun öğrenmesinde ve kavram elde etmesinde çok yararlı bir alandır (Akt.: Kırışoğlu, 2002: 23).

Kırışoğlu (2002),sanat eğitiminin kapsamını belirlerken daha çok görsel sanatlar alanına ağırlık verir; San (2003)ise farklı sanat disiplinlerini kapsayan sanat eğitiminin çocuğun gelişimindeki önemine dikkat çeker.“Görsel sanatlar, resim, heykel, mimarlık, grafik sanatlar, endüstri tasarımı, uygulamalı sanatlar, sinematografi, fotoğrafı, tekstil, moda tasarımı, seramik, bilgisayar sanatı gibi geniş bir alanı kapsar. Bu dalların tümüyle ilgili olarak okul öncesinden yükseköğrenime kadar her aşamadaki sanat eğitimi ve öğretimiyle ilgili kuramsal ve uygulamalı çalışmalara görsel sanatlar eğitimi ya da yalnız sanat eğitimi demek yeterli olacaktır” (Kırışoğlu, 2002: 2). İnci San (2003), farklı sanat disiplinlerini kapsayan sanat eğitiminin,çocuğun duygusal ve düşünsel gelişim sürecini etkileyen bir faktör olduğunu vurgular. “Çocuk ve ergenin, izlenim, algılama, gözlem, araştırma, bellek, çağrışım, imgelem, biliş (cognition), buluş, bilgi, düşünme, usavurma, değerlendirme gibi, duyu ve duyumlardan başlayarak tüm duygusal ve düşünsel süreçlerini çalıştırarak, görsel ve güzel (optik) alanda ya da müzik, dans, drama/tiyatro, yazın gibi alanlarda da düşünöldüğünde maddeyle, sesle, bedenle, sözlerle yapıcı-kurmacı iletişim ilişkilerine girmesi, yeni düzenlemeler, biçimlendirmelerle birtakım formlara ulaşması süreçlerinden oluşur” (San, 2003: 25).

Bu bağlamda,çocuğun okulöncesi dönemde alacağı sanat eğitimi, kişilik gelişiminin önemli bir yapı taşıdır. Sanat eğitimi, ıraksak düşünmenin geliştirildiği, yaratıcılık eğitiminin ön planda tutulduğu, her öğrencinin kişisel gelişimi ve eğilimlerinin paralelinde yönlendirilmeye çalışıldığı; temel olarak çocuğu, görmeye, sorgulamaya, deneme yapmaya ve sonuçlandırmaya yönelik çalışmalar yaptırmayı amaçlayan sanat eğitimi, eğitimin her kademesinde kesintisiz devam etmelidir.

Öğretmen adaylarının, okul öncesi dönemdekiçocuğun resimsel gelişim aşamalarının özelliklerini iyi bilmesi ve bu dönem çocuğuna vereceği sanat eğitiminde; öncelikle çocuğun yaratıcılığını geliştirmeye yönelikfarklı teknik ve konuların seçimini gelişim aşamalarına uygun yapması gerekmektedir. Farklı konu ve teknik bilginin yanı sıra, öğrenciye kılavuz olan öğretmenin uygulamalardaki becerisi ve yetkinliği çok önemlidir. Buyurgan ve Buyurgan (2012),çocuğun çizgisel gelişimini bilen, onu tanıyan, müzede öğrenmenin

kazanımlarına inanan, öğrencilerine hangi seviyede ne kadar bilgilendirme yapacağını, uygulama boyutunda hangi konuların daha uygun olabileceğini, hangi malzemeleri, yöntem ve teknikleri kullanacağını bilen öğretmenler gelecek nesillerin sağlıklı yetişmesinde önemli rol oynayacağını belirtir.

Okul Öncesi Dönem Çocuğunun Resimsel Gelişimi

Çocuğun değişen bedensel ve zihinsel gelişimi, yaşına paralel olarak değişkenlik gösterir. Ayrıca, çevre ve aile gibi değişkenler, aynı yaşta olan çocukların gelişimini de farklı etkilemektedir. Sanat eğitimini bilimsel temellere oturtmak isteyen 1940' lı yıllardan sonra Victor Lowenfeld, Herbert Read ve Schafer-Simmern, psikoloji, toplumbilim, felsefe gibi farklı disiplinlerden yararlanarak çalışmalar yapmışlardır. Franz Çizek'in öğrencisi olan Lowenfeld, bütün öğrencilerin 'evrenselden tikele' doğru bir gelişim içinde olacaklarını varsayarak, resimsel gelişimlerine ilişkin sınıflandırma yapmıştır. Lowenfeld'in yapmış olduğu, halen kabul gören ve en sistematiksınıflandırma şöyledir:

1. Karalama evresi 2 ile 4 yaş arası
2. Şema öncesi evre 4 ile 7 yaş arası
3. Şematik nevre 7 ile 9 yaş arası
4. Ergenlik öncesi evre 9 ile 11 yaş arası
5. Mantık çağı 11 ile 13 yaş arası
6. Ergenlik krizi 13 yaş ötesi (Akt.:Kırışoğlu, 2002: 75).

Çocuğun karalama ve Şema öncesi dönemlerini kapsayan okul öncesi döneminde uygulatılan çalışmalar onun zihinsel ve fiziksel gelişimini etkilemektedir. İki boyutlu ve üç boyutlu çalışmalarda kullanılan farklı teknik uygulamalar bu gelişimi olumlu yönde etkiler. Renkli boyalarla resim çalışmaları, hamur çalışmalarının yanı sıra kolaj çalışması bu dönem çocuğunun sevdiği bir uygulamadır.

İfade Biçimi Olarak "Kolaj"

"Kolaj yalnızca "tutkal" kelimesinden gelmektedir. Kolaj herhangi bir yüzey üzerinde değişik malzemenin yapıştırılması ile yapılan resim tekniğine denir. Değişik renkte ve dokuda malzeme bu teknikte kullanılabilir. Renkli ve yazılı kağıt, kumaş, tül hasır, plastik, deri, ağaç yaprağı, ağaç kaplamalar ve metal varaklar (yapraklar) gibi. Bu malzemeler tek başına kullanıldığı gibi yapılacak resimde, isteğe göre karışık olarak da kullanılabilir" (Kılıç, 1994: 63). Brigadier (1972), kolaj teriminin Fransızca fiili olan 'coller' dan geldiğini belirtir ve tekniğı, bir iç tepkinin veya bir düşüncenin serbest ve doğallıkla ifade edilmesi olduğunu vurgular.

Kolaj tekniğinin, farklı amaçlarla uygulanması çok eskilere dayanır; ancak 20. yüzyılda, kübistlerin tekniği resimsel bir dil olarak çalışmalarında kullanması ile sanatsal bir ifade aracı olarak kabul görmüştür. "Elde mevcut olan her türlü basılı, çizili ya da fotografik malzeme ile bir yüzey üzerine yeni bir kompozisyon oluşturacak düzende yapıştırılarak elde edilmektedir. Böylelikle kendileri sanatsal nitelikte olmayan çeşitli malzemeler, yalnızca bir kompozisyon oluşturmak için kullanılmaları sayesinde bir sanat yapıtı meydana getirirler" (Sözen ve Tanyel, 2005: 134).

"Günümüzde görüntüye bağlı anlatımların en şaşırtıcı değişken biçimselliği biriktirme ve yapıştırma sanatı olmuştur. Dadacılık ve gerçeküstücülük mirasçıları olan biriktirme ve yapıştırma sanatının öfkeli genç kuşağı, çağın kalıntıları ve istenilmeyen atılmış şeylerin içine dalarak, kişiyi ve sanat eleştiricisini kızdıran, şaşırtan ve isyan ettiren bu tür plastik sanatı ortaya koymuştur. Alışılmış yağlıboya resimlerin yanı sıra kolaj tekniğini ilk uygulayan Pablo Picasso, Georges Braques, Juan Gris ve Hans Arp yıkıcı ve sert eleştirilere uğramışlardır. Bu sanatçıların başlattığı yeni akım yaygınlaşarak yeni bir sanat dalını ortaya çıkarmıştır" (Kehnemuyi, 1994: 49).

1910'larda Kübist anlayışta eserler veren Picasso bu tekniğin ilk uygulayıcılarından olmuş, 1912'de ilk kez tuvale bir bez parçası yapıştırmış, çerçeve yerine de ip kullanmıştır. Braque da ahşap dokusundaki duvar kağıdını tuvale yapıştırmış ve böylelikle ilk papier-collésini (yapıştırma kağıt) çalışmasını gerçekleştirmiştir. Yine Kübist sanatçılardan Gris ve Louis Marcoussis, resimlerinde posta pulu, oyun kartları, tiyatro programları, ayna ve alüminyum folyo gibi malzemeleri kullanarak kolaj çalışmalar üretmişlerdir. Sonraki yıllarda Dadacı ve Gerçeküstücü sanatçılar arasında da yaygınlığını koruyan kolaj tekniği, Miro, Ernst, Masson ve Schwitters tarafından tercih edilen bir teknik olmuştur.

20. yüzyılda sanatsal ifade aracı olarak kabul gören kolaj, sanat eğitiminde de çocuğun, gencin sanatsal eğitiminde de yerini alır. Kolaj çalışmasının çocuğa kazandıracağı temel faydaları şöyle sıralayabiliriz:

1. Artık malzemeler kullanıldığı için ekonomik bir tekniktir.
2. Artık malzemelerin sanatsal ürüne dönüşebilmesi çocuğun heyecanını tetiklediği gibi çevreye olan merakını da artırır.
3. Çocuğun dokunma yolu ile objenin yapısal özelliğini ve çevresini tanımalarını sağlar.
4. Yırtma, makasla kesme gibi eylemler çocuğun psikomotor becerisini geliştirir.
5. Parça-bütün ilişkisini kavramasına da yardımcı olur.

6. "Çocuğun üç boyutlu çalışmalarındaki doku ve form bilgisini, yapılması daha kolay olan düz bir yüzeyde kazanmasını sağlar" (Diğler, 2012: 176).

7. "Üst üste konmuş biçim, nesne ve figürler öteki tekniklerden daha çok kolaj tekniğinde başarılı olmaktadır. Çocuk büyüdükçe garip biçimleri, uzaklık simgesini, biçim ve renkler arasındaki karşıt ilişkileri, bu tür yapıştırma sonucu daha iyi görme olanağına kavuşmaktadır. Bu anlayışla da perspektifin bir yönü olan boşluk öğesine ilk adımını atmış oluyor" (Kehnemuyi, 1995: 50).

Okul Öncesi Dönemde Resim Eğitimi Dersi

Çocuğun 'Karalama' ve 'Şema Öncesi' evrelerini içeren okul öncesi dönemi görsel sanatlar çerçevesindeki sanat eğitimi, çocuğun yaratıcılığını, estetik değerler kazanmasını amaçlarken, yaşına göre seçilen farklı teknik ve yöntem uygulamalarına olanak verir. Konu ve teknik farklılıklar çocuğun yaratıcılığını, heyecanını körükler. Uygulamacı öğretmenin bu konudaki yetkinliği de çocuğun sanatsal gelişimi için çok önemlidir.

Eğitim Fakültelerinin Okul Öncesi Öğretmenliği Bölümleri programında yer alan, 'Okul Öncesi Dönemde Resim Eğitimi' dersi, okulöncesi öğretmeni adaylarına bu konuda kılavuz niteliğindedir. Kuramsal ve uygulamalı olan dersin amacı, öğrencilerin estetik beğeni düzeyini yükseltebilmeyi, çocuğun yaratıcılığını geliştirecek yöntem ve teknik bilgiler edinmesini; okul öncesi dönemi çocuğunun bilişsel, duyuşsal ve psikomotor becerilerini gözlemleyebilmesini ve bu becerileri geliştirme yetisi kazanabilmesini sağlamaktır.

E.Ü Okul Öncesi Öğretmenliği Bölümü programında 2. Sınıfta seçmeli, 'Okul Öncesi Dönemde Resim Eğitimi' dersi öğrenme çıktıları aşağıdaki gibi belirlenmiştir:

- Temel tasarım elemanlarını ve ilkelerini söyleyebilme.
- Temel tasarım elemanlarını ve ilkelerini kullanarak tasarım yapabilme.
- Portre, natürmort, peyzaj gibi farklı resim konularını söyleyebilme, tanıyabilme.
- Farklı konuları ile resim uygulaması yapabilme.
- Suluboya, pastel, kolaj gibi farklı resim tekniklerini tanıyabilme.
- Farklı resim teknikleri ile uygulama yapabilme.
- Okul öncesi dönem çocuk resminingelişimini kavrayabilme.

Öğrenme çıktılarında yer verilen kolaj çalışması için, Ege Üniversitesi Eğitim Fakültesi, 2012 yılı Okul Öncesi Öğretmenliği Bölümü 2. sınıf öğrencilerine, röprodüksiyon uygulaması seçilmiştir. "Röprodüksiyon, bir sanat eserinin

aslına uygun kopyasıdır. Bu işlem genelde basım yöntemleri kullanılarak yapılır. Bir sanat eserinin bu anlamda çoğaltılması ve röprodüksiyon sayılabilmesi için, özgün yapıtın gerçekte tek nüsha olarak yapılmış olması gerekir. Röprodüksiyonu kopyadan ayıran özellik, onun taklit olmayıp, yalnızca özgün yapıtın özgün tekniği dışında bir teknikle yeniden üretilmesidir." (<http://tr.wikipedia.org/wiki/R%C3%B6prod%C3%BCksiyon>).

Yöntem

Betimsel çalışmanın evreni, Ege Üniversitesi Eğitim Fakültesi, 2012 yılı Okul Öncesi Öğretmenliği Bölümü, 2. sınıf "Okul Öncesi Dönemde Resim Eğitimi" dersini alan 28 öğrenci, örnekleme ise 9 öğrenci çalışmasıdır.

Kolaj Tekniği ile Röprodüksiyon Çalışması

Kolaj tekniği ile röprodüksiyon çalışmasında kullanmaları için öncelikli olarak öğrencilere gerekli malzemeler belirtilmiştir. Çalışma için;

-Pablo Picasso, Amedeo Modigliani, Paul Cezanne, Salvador Dali, Jean-Etienne Liotard veya Vincent van Gogh gibi farklı konu ve üslup özellikleri taşıyan sanatçıların eserlerinden seçilen, A3 boyutunda çekilmiş renksiz fotokopi,

- 2-3 mm kalınlığında mukavva karton,

-Kumaş, ip, çeşitli renk ve özellikte kağıtlar, naylon, düğme vb. artık malzemeler,

-Makas,

-Yapıştırıcı bulundurmaları istenmiştir.

Öğrencilerden eser fotokopisinin mukavva karton üzerine yapıştırmaları istenmiş ve resmin orjinalindeki biçimlere sadık kalarak renkte yorumlama yapabilecekleri belirtilmiştir. Temin ettikleri malzemeyi keserek ya da yırtarak, uygun gördükleri yüzeye yapıştırmaları istenmiştir. Çalışma için öğrencilere iki hafta süre verilmiştir.

Bulgular ve Yorum

İki haftalık çalışma süresi sonunda öğrencilerin bitmiş çalışmaları değerlendirildiğinde, kolaj tekniği ile farklı eser yorumlamalarına gidildiği görülmüştür.

Resim 2' deki öğrenci kolaj çalışmasında, figürün başlığı ve tepsideki bardak payet ve kurdela; figürün elbisesi, tepsi ve zeminde farklı renkte kumaşlar;

eteğin arka kısmında parlak kağıt, arka fonda ise gri, beyaz desenli peçete kullanılmıştır.

Resim 1. Jean-Etienne Liotard, "TheChocolateGirl",Parşömen kağıdı üzeri pastel, 82.5 x 52.5 cm, 1743-1745

Resim 2. Jean-Etienne Liotard,"The Chocolate Girl" isimli eserinin kolaj tekniği ile öğrenci çalışması

Resim 3. Pablo Picasso, "Jacqueline With Flowers", 116 x 88.5 cm, 1954

Resim 4. Pablo Picasso, "JacquelineWithFlowers" isimli eserinin kolaj tekniği ile öğrenci çalışması

Resim5.Pablo Picasso, "JacquelineFlowers" isimli eserinin kolaj tekniği ile öğrenci çalışması

Resim 4' teki kolaj çalışmasında, arka fonda ince bulgur, figürün saçında yün ip, figürün teni için yağlı kağıt, gözü ve kaşında kuru yemiş, elbisede kumaş, arka fondaki çardak çubukları için mukavva şeritleri, çiçekler için el örgüsü

çiçekler, yapraklar için de boncuklar kullanılarak Pablo Picasso'nun resmi yorumlanmıştır. Resim 5' de de yine Picasso' nun anı eserini bir diğer öğrenci daha farklı yorumlayarak, arka planda inceltilmiş saz çubukları ince ince, iki renkte yerleştirilmiştir. Figürün saçının alt renginde keçe kullanmış, üzerine ise yün ip kullanarak resmin orijinalindeki çizgileri yakalamaya çalışmıştır. Figürün yüzhatlarını belirlemek için yün ip, teninde beyaz kumaş kullanmıştır. Elbisede ve çiçeklerdegrapon kağıdı kullanmıştır.

Resim 6. Pablo Picasso, "Ağlayan Kadın, Dora Maar", yağlıboya, 60 x 49 cm, 1937

Resim 7. Pablo Picasso, "Ağlayan Kadın, Dora Maar" isimli eserinin kolaj tekniği ile öğrenci çalışması

Resim 7' deki kolaj çalışmasında, arka fonda renklendirilmiş şeker, desenli kumaşlar, şapka ve elbisede yine değişik renk ve desende kumaşlar seçilmişken, şapkada kırmızı kurdela kullanılmıştır. Ayrıca, orijinal resimdeki saçın dokusuna uygun olarak yün ip seçilmiş; gözlerde kırmızı pullar, kirpik için kesilmiş fırça kılları, kulakta kırmızı boncuk; yüz naylon çorap ile kaplanarak üzerine tül, tülün etrafında yün ip kontur olarak kullanılmıştır. Ellerde kullanılan kumaşın üzerine düğme kullanılarak tırnak etkisi verilmiştir. Kulağın yanından yüze doğru gelen taşlı süslemeler çalışmayı daha da zenginleştirmiştir.

Resim 8. Vincent van Gogh, "Van Gogh'un Arles'deki Odası", yağlıboya, 57 x 74 cm, 1889

Resim 9. Vincent van Gogh, "Van Gogh'un Odası" isimli tablonun kolaj çalışması

Resim 9' da öğrenci, Van Gogh'a ait olan, "Van Gogh'un Arles'deki Odası" adlı çalışmayı kolaj uygulaması için seçmiştir. Çalışmada mavi duvarlar için çoraptan kestiği parçaları kullanmış; duvardaki pencere ve resim çerçeveleri için siyah kumaş şeritleri, pencerenin camları için sarı karton, soldaki resim çerçevesinin içini beyaz naylon ile, diğer çerçevenin içini ise jelatin ile kaplayarak yorumlamıştır. Soldaki duvarda asılı olan havluyu alüminyum folyo, yine soldaki kapı pervazında ise siyah üzeri kırmızı üçgenler olan ambalaj kağıdı uygulaması seçmiştir. Masada ambalaj kağıdı, sandalyelerde kibrit çöpleri, yatak başında beyaz peçete, kahverengi yatakta kraft kağıt, zeminde şeritler halinde kesilmiş yeşil karton kullanmıştır.

Resim 10. Vincent van Gogh, "Hasır Şapkalı Kadın", yağlıboya, 92.0 x 73.0 cm, 1890

Resim 11. Vincent van Gogh, "Hasır Köylü Şapkalı Kadın" isimli tablonun kolaj çalışması

Resim 13' te, Vincent van Gogh' un, "Hasır Şapkalı Köylü Kadın" resmi kolaj çalışması için seçilmiştir. Figürün şapkasında ve elbisesinde kumaş, şapka süsünde kurdela, yüzü ve elinde ten rengi külotlu çorap, gözlerinde ve yakasındaki iğne yerine de düğme kullanılmıştır. Arka planda dikey olarak spagetti makarna zemine yapıştırılmış ve üzerine de resmin orjinalindeki dal etkisi kadife kumaş yapıştırılarak sağlanmıştır. Modelin saçları içinse siyah iplik kullanılmıştır.

Resim 12. Pablo Picasso "Seated Woman with Wrist Watch", yağlıboya, 130x97 cm, 1932

Resim13. Pablo Picasso, "Seated Woman with Wrist Watch" isimli eserinin kolaj tekniği ile öğrenci çalışması

Resim14. Pablo Picasso, "Seated Woman with Wrist Watch" isimli eserinin kolaj tekniği ile öğrenci çalışması

Resim15. Pablo Picasso, "Seated Woman with Wrist Watch" isimli eserinin kolaj tekniği ile öğrenci çalışması

Ünlü İspanyol sanatçı Pablo Picasso'nun, "Seated Woman with Wrist Watch" isimli eserini üç öğrenci farklı yorumlamıştır. Resim 13'teki kolaj uygulamasında, çalışmanın genelindeki renkli alanlarda elışı kağıtları kullanılırken, figürün saç kısmında makarna, koltuk zımbaları için yeşil mercimek ve kontur çizgilerinde yün ip kullanılmıştır. Aynı eserin ikinci kolaj yorumunda (Resim 14), yine resmin renkli alanlarında renkli kartonlar, figürün saçı için de yün ip kullanılmıştır. Figürün tırnakları, göz bebekleri, koltuk zımbaları, saatin kayışı ve diğer süslemeler için farklı renklerde küçük boncuklar, kimi yerlerdeki kontur çizgileri için ise turuncu yün ip seçilmiştir. Resim 15'te ise kumaşa daha ağırlık verilerek kolaj uygulaması yapıldığı görülmektedir. Arka planda koyu zemin üzerine yapıştırılmış elyaf, dokulu beyaz kağıt çalışmaya boya etkisi vermiştir. Figürün şapkasında leopar desenli kadife kumaş, saçlarında siyah keçe, yüzün bir bölümünde altın rengi havlu kumaş, saçın hemen altındaki mavi alanda, boyunda ve kolunda sarı saten kumaş kullanılmıştır. Bu alanların dışında kalan turuncu yerler keçe ile, diğer sarı yerler temizlik bezi ile değerlendirilmiştir. Kol saatinde düğme, tırnaklarda payet, şapka süsü olarak mavi tüy, kontur çizgilerinde mavi yün ip kullanılması çalışmayı, malzeme zenginliği açısından diğer iki çalışmadan ayırmaktadır.

Sonuç ve Öneriler

Ege Üniversitesi Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Öğretmenli Bölümü 2. Sınıf öğrencileri ile yapılan kolaj çalışması 2 hafta sürmüştür. Seçmeli ders olan, "Okul Öncesi Dönemde Resim Eğitimi" kapsamında yapılmış olan bu çalışma süresince öğrenciler, öğretmenlik yaşamında öğrencilerine öğretecekleri tekniği uygularken çok keyif aldıklarını belirtmişlerdir. Bir sanatçının eserini, aynı teknik ama farklı şekillerde yorumlamaları öğrencilerin bireysel farklılıklarını öne çıkarmıştır. Öğrenciler, özgür sanatsal yaratma ortamında ortaya koyabilecekleri ürünün, sanatsal niteliği yüksek olacağı konusunda öz-farkındalıkları artmıştır. Meslek yaşamında da, kendi öğrencileri ile yapacakları çalışmalarda, çocuklardaki bireysel farklılıkların da olabileceği fikrine sahip olmuştur.

Öğrenciler, resmin geleneksel malzemesi olan boya dışındakihatta atık olarak nitelenen malzemeleri kullanarak da sanatsal ürün verilebileceğini farketmişlerdir. Aynı boya türü ya da teknik uygulama ile çalışmalar yapmanın yaratıcılığı öldürebileceğini anlamışlardır. Resim çalışmalarında malzeme ve teknik uygulamaların çeşitliliği, çocuğun yeni malzemeyi tanıma yolculuğunda daha heyecanlı çalışmasına ve daha nitelikli işler çıkarabilmesine olanak sağlamaktadır.

Öğretmen adayı, kolaj çalışması ile okulöncesi dönem çocuğunun parça-bütün ilişkisini kurma becerisinin gelişeceğini anladığı gibi çocuğun psiko-motor gelişimini arttırabileceğinin farkına varmıştır. Çünkü, 4 yaşta çocuk makas kullanarak, önceki aylara göre daha düzgün kağıt kesmeye başlar.5-6 yaş çocuğunun küçük kas gelişimi artmış olduğundan diğer yaşlara oranla el becerileri daha da gelişmiştir.

Okul öncesi kurumlarda gerçekleştirilen sanat etkinlikleri bireysel ve grup çalışmaları olarak iki şekilde uygulanır. Bireysel etkinlikler çocuğun özgün tasarımlar yapabilmesine, öz-farkındalığının gelişmesine ve birey olarak kararverip uygulayabilmesine olanak sağlar. Grup çalışmaları ise çocukların birbirleri ile iletişim kurma, ortak kararlar alarak bu kararları uygulayabilme, işbirliği yapma, toplum içinde birey olma gibi faydalar sağlar. Kolaj tekniği, hem bireysel, hem de grup çalışması için son derece pratik, eğlenceli ve kolay tamamlanabilir bir çalışmadır. Öğretmen adayları, çocuklara kolaj çalışmasını bireysel ya da grup olarak, röprodüksiyon çalışması şeklinde ya da çocuğun özgün olarak ortaya koyduğu resminde uygulatabilirler. Görsel sanatlar dersi ya da resim dersinde farklı malzemelerle yapılan çalışmaların bireyin yaratıcılığını arttırdığı unutulmamalıdır.

Kaynakça

- Artut, K. (2004). *Sanat eğitimi, kuramları ve yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Brigadier, A. (1972). *Collage a compete guldefor artists*. New York: Watson-Guption Publications, London: Pitman Publishing.
- Buyurgan, S. ve Buyurgan, U. (2012). *Sanateğitimi ve öğretimi; eğitimin her kademesine yönelik yöntem ve tekniklerle*, (3. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Diğler, M. (2012). *Okul öncesinde resim eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Genç, H. (2002). *Resim-iş Öğretmenlerinin Uygulamada Karşılaştıkları Problemler ve Çözüm Önerileri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara: G.Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kehnemuyi, Z. (1995). *Çocuğun görsel sanat eğitimi*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Kılıç, K. (1994). *Sanatsal iş ve teknik eğitim*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.
- Kırıçoğlu, O.T. (2002). *Sanatta eğitim, görmek, öğrenmek, yaratmak*, (2. Baskı). Ankara: Pegem A Yayınları.
- San, İ. (2003). *Sanat eğitimi kuramları*. Ankara: Ütopya Yayınevi.
- Sözen, M. ve Tanyel, U. (2005). *Sanat ve terimleri sözlüğü*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H. (1995). *Resimleriyle Çocuk*, (5. Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- (<http://tr.wikipedia.org/wiki/R%C3%B6prod%C3%BCksiyon>). (Erişim tarihi: 25.01.2013)